

Entreprenørmaskiner som anvendes til løft af byrder - herunder kranarbejde.

Dette er supplerende information i forhold til At-meddelelse nr. 2.02.11 om Anvendelse af hejse-, løfte- og transportredskaber samt At-vejledning nr. B.2.1.1 om kranførercertifikat.

Arbejdstilsynet, september 2012.

Regler for anvendelse af entreprenørmaskiner til løft af byrder

Såfremt en gravemaskine, læssemaskine m.v. ikke fra fabrikantens side er beregnet til løft af byrder (på engelsk 'object handling') finder Arbejdstilsynet det ikke i overensstemmelse med reglerne at anvende den til dette, med mindre maskinen er 'tilpasset' løft af byrder. Dette vil efter Arbejdstilsynets opfattelse betyde, at maskinen skal være forsynet med sikkerhedsanordninger som krævet iht. maskindirektivet (se afsnit om indretning af entreprenørmaskiner til løft af byrder).

I henhold til [bekendtgørelse om anvendelse af tekniske hjælpemidler](#) gælder følgende:

§ 5. Et teknisk hjælpemiddel, der anvendes ved udførelsen af et arbejde, skal være egnet eller tilpasset hertil, så anvendelsen er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarlig.

§ 9. Et teknisk hjælpemiddel må kun anvendes til de arbejdsfunktioner og under de betingelser, det er egnet til, så begrænsninger, der følger heraf, ikke overskrides til fare for sikkerhed eller sundhed.

Det skal fremgå af fabrikantens brugsanvisning, om en maskine er beregnet til løft af byrder.

'Løft af byrder' dækker, jf. maskindirektivet:

"Løfteoperation": operation bestående i flytning af lasteenheder bestående af gods og/eller personer, der på et givet tidspunkt indebærer en niveauændring."

Løft af byrder dækker således både løft af en frithængende byrde ophængt i krog e.l. og løft af byrder på fx pallegafler eller med et gribeaggregat.

Almindelig flytning af jord med grave- eller læssemaskiners skovl, anses ikke som løft af byrder iht. maskindirektivet.

Det er Arbejdstilsynets opfattelse, at mange gravemaskiner (men ikke alle) er indrettet til løft af byrder, idet standarden for gravemaskiner har omhandlet disse krav siden 1996.

Man skal især være opmærksom på om maskinen også er beregnet til løft af personer, hvis dette påtænkes. Normalt er entreprenørmaskiner ikke beregnet til personløft (heller ikke teleskoplæssere), og de må i så fald ikke anvendes til dette. Der findes teleskoplæssere på markedet, som er beregnet til personløft. Det skal i givet fald fremgå af fabrikantens brugsanvisning. Det er ikke tilladt at sætte en mandskabskurv på gaflerne af en teleskoplæsser som ikke er indrettet til personløft.

Kranførercertifikater

Når entreprenørmaskiner anvendes til at løfte en frithængende byrde, er der tale om kranarbejde, der er omfattet af kapitel 2 i [bekendtgørelsen om arbejdsmiljøfaglige uddannelser](#), og der er krav om kran G førercertifikat. Teleskoplæssere kræver kran D, E eller teleskoplæsser B certifikat.

Der stilles ikke krav om kranførcertifikat til entreprenørmaskiner og teleskoplæssere der bruges som kran i forbindelse med maskinernes normale arbejdsopgaver, hvis følgende betingelser alle er opfyldt:

- Der ikke er personer i umiddelbar nærhed af byrden, når den løftes, transporteres eller afsættes. Dog er det tilladt at styre byrden på plads under afsætning
- Byrden ikke løftes mere end ca. 1 meter over terræn
- Maskinerne efterses og vedligeholdes i overensstemmelse med leverandørens anvisninger
- Leverandørens brugs- og vedligeholdelsesanvisninger er på maskinen.

Undtagelserne fra kravet om kranførcertifikat gælder ikke, hvis maskinen bruges til samløft (løft af en byrde med flere maskiner) eller løft af personer.

Entreprenørmaskiner der anvendes til kranarbejde. Anmeldelse, prøvebelastning, kranjournal og 10 års hovedeftersyn

Grave- og læsemaskiner m.v. er normalt alene 'transportredskaber' iht. bekendtgørelsen om anvendelse af tekniske hjælpemidler. Transportredskaber er bl.a. omfattet af krav om årligt hovedeftersyn.

Arbejdstilsynet finder ikke, at [reglerne om anvendelse af hejseredskaber og spil](#) (anmeldelse, prøvebelastning, kranjournal, årligt hovedeftersyn samt 10 års hovedeftersyn) gælder for gravemaskiner, læsemaskiner og andre jordflytningsmaskiner, der anvendes til løft af byrder *i forbindelse med maskinernes normale arbejdsopgaver*, fx ved nedlægning af rør o.l. under forudsætning af, at der ikke er personer i umiddelbar nærhed af byrden, når den løftes, transporteres og afsættes.

Teleskoplæssere og andre entreprenørmaskiner, der anvendes til egentligt kranarbejde, er omfattet af reglerne om anvendelse af hejseredskaber og spil.

Regler for indretning af entreprenørmaskiner til løft af byrder

Entreprenørmaskiner har siden den 1. januar 1995 været omfattet af EU's maskindirektiv, 89/392/EØF, senere 98/37/EF og 2006/42/EF. Maskindirektivet er implementeret via [Arbejdstilsynets bekendtgørelse om indretning af tekniske hjælpemidler](#). Hvis en entreprenørmaskine, der er fremstillet efter 1. januar 1995, fra fabrikantens side er beregnet til løft af byrder, skal den være indrettet til det, og det skal fremgå af brugsanvisningen. Arbejdstilsynet kan ikke dispensere fra maskindirektivets krav.

En af måderne, hvorpå man kan leve op til maskindirektivets krav, er ved at følge de harmoniserede standarder, der findes for forskellige typer maskiner. Fabrikanten har ikke pligt til at følge en standard, men alternative løsninger skal have et tilsvarende sikkerhedsniveau.

Gravemaskiner er omfattet af EN 474-5 Jordflytningsmaskiner - Sikkerhed - Del 5: Krav til hydrauliske gravemaskiner. Standarden omhandler bl.a. risici og krav, når gravemaskinen bruges til løft af frithængende byrder ('object handling'). Kravene omfatter bl.a. slangebrudsventil og overlastsikring (sidstnævnte kun maskiner med en maksimal arbejdsbelastning på mindst 1.000 kg, eller hvis væltningsmoment mindst svarer til 40.000 Nm).

Dette gælder, uanset hvor højt byrden løftes, eller om der er personer i nærheden af byrden eller ej.

Første udgave af EN 474-5 kom i 1996 og indeholdt allerede da krav om slangebrudssikring m.v.

Maskiner beregnet til personløft skal, ud over kravene til løftemaskiner, opfylde maskindirektivets supplerende krav til personløftere. Der findes ikke harmoniserede standarder, der dækker entreprenørmaskiner beregnet til personløft, og en sådan maskine vil derfor skulle EF typeafprøves hos et bemyndiget organ, fx Teknologisk Institut.